

ZKLAMÁNÍ

Do ticha se náhle začal ozývat dětský pláč. Bylo časně jarní ráno a spolu s loukou posetou kvítím se probouzel k životu i malý chlapec. Matka ho láskyplně držela v náruči, po tváři jí stékaly slzy štěstí. Ptáčci kroužili nad povozem, jenž táhly dvě sametově černé kobyly a prozpěvovali dítěku veselou melodii na uvítanou do nového světa.

Chlapec dostal docela obyčejné vesnické jméno – Jan. Brzy se však ukázalo, že on ani zdaleka tak obyčejný není. Vynikal zvláštním nadáním, touhou po vědění a zvědavostí. Těšil se do školy a neustále se maminky ptal, kdy už bude dost starý na to, vydat se spolu s ostatními dětmi temnými uličkami a rozcestími vědy.

Když ten čas konečně přišel, malý Jan byl zklamaný. Představoval si školu jako něco úžasného, nadpřirozeného, kde se dozví odpovědi na všechny své otázky. Ráno už se netrpělivě převaloval v peřinách z husích per, která ho příjemně hřála, a když do světnice pronikl první sluneční paprsek, vyskočil z postele, popadl brašnu, brk a inkoust a bez snídane utíkal rovnou do školy. Stál před vysokou, majestátně vzhlízející budovou, s obrovskými dřevěnými vraty a kovaným klepadlem. Zastavil se na příjezdové cestě a vzrušeně se na školu podíval. Odhodlaně se nadechl a zaklepal.

Dveře se otevřely a na prahu stál postarší muž, spíše pohádkový dědeček, jakého chlapec znal z matčiných příběhů, které mu vyprávěla před spaním. Vlasy měl bílé jako sníh, opíral se o úhlednou berličku a z fajfky, kterou držel v pravé ruce, do vzduchu vzlétaly obláčky kouře. „Á, mladý muž dnes poprvé do školy?“ pronesl křehkým hlasem stařec. Jan byl příliš uchvácen jeho podivným vzhledem, že se nezmohl na slovo a jen přikývnul. Stařec se otočil zády k němu a zmizel někde ve tmě. Jan se ho rozhodl následovat. Šli spolu dlouhou chodbou vymalovanou bílým vápnem, míjeli jedny dveře za druhými a až došli na úplný konec chodby, stařec se zastavil u dubových dveří. Dopadal na ně jemný sluneční paprsek a chlapec si všiml podivného znaku vyrytého do dřeva. Muž dveře otevřel dokořán, a když si všiml, jak vystrašeně a nervózně se Jan tváří, povzbudivě se na něj usmál. Jan mu jeho milé gesto oplatil, avšak necítil se příliš sebevědomě.

V obdélníkové místnosti byli chlapi přibližně jeho věku, seděli v lavicích a nervózně tukali prsty o stůl. To mu dodalo sebevědomí a rozhodl se přisednout si k plavovlasému chlapci, který seděl nejbližší. Sotva se usadil, do dveří vstoupil vysoký muž s brunátným obličejem, dlouhým uhlově černým knírkem a buřinkou nasazenou na dlouhé, po ramena splývající vlasy. Rázným krokem vykročil ke katedře a pevně vázanými deskami praštil o stůl. Postavil se před tabuli a začal obrovskou rychlostí odříkávat nazpaměť naučený text: „Dobrý den, žáci, jsem váš nový učitel a v mých hodinách bude absolutní ticho. Nikdo z vás nebude vykřikovat, dělat neslušné obličej, bavit se se sousedem, ani nic podobného. Za jakýkoliv váš prohřešek si vysloužíte trest a musím říct, že trest bolestivý. V mých hodinách se bude mluvit jen a pouze latinsky.“

„Je tu snad někdo kdo něčemu nerozumí?“ otázal se mlčících žáků. „Kdo nám odříká abecedu?“ řekl a ukázal na tabuli za jeho zády, na které byly křídou napsány nějaké podivné klikyháky, kterým Jan vůbec nerozuměl. Snažil se schovat za lavici, aby si ho učitel nevšiml, ale spíš tak na sebe přilákal pozornost. „Ale, ale Komenský!“ zařval hřmotným hlasem. „Ty se chceš určitě nechat dobrovolně vyvolat, že?“ řekl přísným hlasem a uhladil si svůj knírek. Jan si nepřál nic jiného, než aby byl ještě doma v teple plápolajících kamen. Rád by řekl ne, ale měl strach z toho neznámého trestu.

Ve třídě bylo ticho. Učitel procházel mezi lavicemi a u Jana se zastavil. „Postav se!“ zaburácel, až chlapci leknutím nadskočili. Stál teď nad Janem a kroutil hlavou. „Umíš abecedu?“ zeptal se výhruzně. Jan zavrtěl hlavou. Neodvážil se říct jediné slovo. Učitel vzdychl a odešel do temného rohu. Janovi spadl kámen ze srdce, myslel, že třeba učitel vytáhne z kapsy vesty svůj stříbrný kapesní nožík a uřízne mu jazyk, aby už nikdy nepromluvil. Místo toho se učitel usmíval potěšením od ucha k uchu. V ruce držel nějaký podivný proutek.

„A teď si ukážeme, jak dopadne každý, kdo bude odmlouvat,“ pronesl a pokynul Janovi, ať jde blíže. Vykasal si rukávy své košile a čekal, až si Jan klekne do temného rohu plného pavučin. „Nastav ruce!“ přikázal. Jan se klepal strachy, stěží dokázal své ruce ovládnout. Učitel se rozmáchl proutkem a bil malého Jana přes prsty. Na zápěstí se mu začaly objevovat červené šrámy, a když začaly krváčet, začal kvílet bolestí. Učitel ho se škodolibým potěšením sledoval, jak se krčí v koutě a svíjí v křečích.

Nechal ho tam, otočil se k žactvu a řekl: „Tady máte názorný příklad toho, co se vám stane, když se nebudete pilně učit,“ Jan si všiml strachu v dětských očích, všiml si, že ty veselé, plápolající jiskřičky vyhasly. Bylo mu strašně. Přál si, aby byla škola hrou, zábavou, místem, kde děti budou chodit rády. Aby byla přesně taková, jakou si představoval.